

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА

К. В. Брітікова

Компетентнісний підхід в освіті дозволяє розглядати досвід людини як систему компетентностей у різних галузях життя життя (І. Ф. Гудзик, І. О. Зимняя, О. Пометун, І. Родигіна, Л. Скуратівський, А. Фасоля).

Завдання професійної освіти – підготовка кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, відповідального, компетентного, який володіє не лише знаннями, високими моральними якостями, а й уміє діяти адекватно в усіх професійних ситуаціях, застосовуючи знання й беручи на себе відповідальність за свою діяльність та готового до постійного професійного росту.

Мовленнєва компетентність є невід'ємною складовою професійної компетентності педагогів [2], її значення у формуванні всебічно розвинутої особистості учня (студента) беззаперечне. Мовленнєва компетентність дає змогу педагогу створювати висловлювання, здійснювати мовленнєву діяльність.

Одне з основних завдань ВНЗ – формування мовленнєво компетентного фахівця, оскільки реалізація набутих теоретичних та практичних педагогічних умінь та навичок, спрямованих на вирішення завдань освіти, виховання і розвиток учнів (студентів) у процесі навчання неможлива без словесного методу навчання. Головними елементами цього методу є пояснення, інструктаж, розповідь, лекція, бесіда, самостійна робота з підручником.

Мовленнєва педагогічна діяльність компетентного педагога є не тільки засобом передачі знань, формування наукового світогляду, позитивних якостей особистості, вона виконує функцію емоційно-естетичного впливу в процесі формуванні всебічно розвинутої особистості.

Значні досягнення у вирішенні проблеми формування мовленнєвої компетентності мають Л. Мацько, В. Мельничайко, Л. Паламар, М. Пентилюк, Л. Скуратівський, Л. Струганець [1], Г. Шелехова та ін. Вони підкреслюють специфіку мовленнєвих умінь, що є проявом професіоналізму, визначають структуру і зміст комунікативності, де мовлення є домінуючим компонентом, необхідним у педагогічному процесі, пропонують методики формування мовленнєвих умінь у системі навчання студентів філологічних та нефілологічних спеціальностей, звертаючи увагу на основні найбільш уживані порушення мовних і мовленнєвих норм у комунікативному розвитку особистості.

На сьогодні вчені значну увагу приділяють дослідженню мовленнєвої компетентності в професійній діяльності, зокрема у такій, котра безпосередньо пов'язана зі здійсненням комунікації.

Мовленнєва компетентність означає готовність і спроможність особистості адекватно й доречно використовувати мову в конкретних ситуаціях буття (висловлювати власні думки, бажання, наміри, прохання тощо), застосовуючи при цьому як мовні, так і позамовні (міміка і жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності [3].

Отже, мовленнєва компетентність є більш широким утворенням, що включає і мовну компетентність. Мовленнєва компетентність відображає рівень знань про закономірності утворення із системи мови зв'язних висловлювань для формування думки. Її змістом є: знання про точність, влучність, адекватність, правильність використання мовних засобів, знання про особливості використання мовних засобів залежно від типу, стилю мовлення, знання особливостей використання зображально-виражальних засобів мови.

Пропонуємо деякі шляхи формування й удосконалення мовленнєвих навичок педагога:

1) контролювати як розвиток культури мовлення, так і культури спілкування студентів, створювати установку на оволодіння літературною мовою в різних ситуаціях спілкування;

2) контролювати і розвивати власні уміння виразного мовлення, що досягається вмільм інтонуванням залежно від змісту, умов спілкування, а також шляхом доречного вживання зображальних засобів, засобів образної словесної наочності.

3) контролювати і розвивати комунікативні уміння, розбиратися в питаннях техніки комунікації, з'ясувати свою соціальну позицію у спілкуванні [4].

Таким чином, що мовленнєва компетентність педагога є складовою його професійної компетентності, а порушення викладачем мовно-мовленнєвих норм стає причиною низького рівня мовно-мовленнєвого розвитку студентів і має негативний вплив на їх навчально-пізнавальну діяльність. Тому викладачі ВНЗ повинні досконало знати норми сучасної української літературної мови, уміти застосовувати їх на практиці, враховуючи особливості аудиторії.

Література

1. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів / Л. В. Струганець. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 88 с.

2. Введенский В. Моделирование профессиональной компетентности педагога / В. Введенский // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 51–55.

3. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : монографія // [Богуш А. М., Трифонова О. С., Кисельова О. І. та ін.]. – Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. – 272 с.

4. Залізник А. Мовленнєва компетентність як складова процесу професійної підготовки майбутнього вихователя / А. Залізник // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8 (Ч. 2). – С. 164-170.

УДК

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ

О. Жаровська

Перед українським суспільством постало питання нової соціальної ідентичності. Потрібно створити можливість для громадян позитивно ідентифікувати себе зі своєю країною, її історією. Світоглядна культура сучасної молоді формується без активного ідеологічного втручання з боку держави, що розширює поле для самостійності і самореалізації, філософського самовизначення молоді, але породжує необхідність переоцінки цінностей, осмислення досвіду старших поколінь, формування власного бачення світу майбутнього і шляхів його досягнення. На основі концептуальних образів, що створюють певну картину світу і людини, виробляються ідеали, вибудовується система смислів і цінностей, орієнтуючись на які, людина визначає цілі та завдання життя, пізнання, практичного перетворення світу і себе. Вкрай актуальним є питання відновлення ролі освіти та виховання у процесі фахової підготовки студентської молоді. І важливого значення набувають у цьому процесі вищі навчальні заклади, які втілюють собою духовні та культурні цінності суспільства. Така позиція передбачає необхідність формування у випускників вищих навчальних закладів – магістрів – високих моральних, морально-психологічних та діяльнісних якостей, серед яких особливе місце посідає патріотизм, служіння Вітчизні, готовність до захисту національних інтересів. У процесі науково-